جام جم
۱۲ | جامعه
SOCIETY
سه‌شنبه ■ ۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۴ ■ شماره ۷۰۴۲

دهه شصتی‌ها را دریابید

علیرضا رئیسی، معاون بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با اشاره به این‌که ۶۰ درصد زنانی که ازدواج کرده و در سن فرزندآوری هستند، بین ۳۵ تا ۵۰ سال سن دارند، گفت: در بین بانوان، متولدین سال‌های ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۸ بیشترین ازدواج را داشته‌اند. باتوجه به این آمار ضروری است که بیشترین اقدامات لازم برای بهبود شرایط گروه سنی دهه ۶۰ باید انجام شود. به گفته وی زنان گروه سنی ۲۵ تا ۳۹ سال بیشترین سهم موالید را در بین زنان ایرانی دارند. رئیسی با اشاره به آمار ازدواج و درصد تغییرات آن عنوان کرد: در سال ۱۴۰۳ ازدواج ۲ درصد کمتر شده است، باید به این نکته توجه داشت که تعداد افراد در سن ازدواج نیز کمتر شده و استان‌های سمنان، ایلام، کهگیلویه و خراسان جنوبی بیشترین ازدواج را داشته‌اند. معاون وزیر بهداشت با اشاره به سن پدران و مادران در نخستین فرزندآوری، گفت: سن پدران ۳۲ سال و مادران ۲۷سال و نیم است. وی، بالارفتن میانگین سن مادر در کاهش فرزندآوری را موثر دانست و افزود: در سیستان و بلوچستان کمترین سن ازدواج خانم‌ها ۲۰ ساله و آقایان ۲۵ سال است و در تهران و ایلام، آقایان ۳۰ سال و خانم‌ها ۲۷ سال است. معاون وزیر بهداشت درباره آمار طلاق نیز گفت: آمار طلاق ۷ درصد در سال‌های ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۳ کاهش داشته است.

یادداشت

نسرین سحرخیز|کارشناس جمعیت

افزایش آگاهی کلید کاهش نرخ سزارین در کشور

درحال‌حاضر افزایش نرخ سزارین در شهرهای مختلف ایران به یکی از موضوعات مهم حوزه سلامت تبدیل شده است. یکی از دلایل اصلی این روند، ترس مادران از زایمان طبیعی است. این ترس اغلب از تصورات نادرست درباره درد زایمان ناشی می‌شود که از قبل در ذهن زنان شکل می‌گیرد و در زمان زایمان شدت می‌یابد. به همین دلیل، بسیاری از مادران برای تسریع فرآیند زایمان، سزارین را ترجیح می‌دهند. برخی نیز نگران عوارض احتمالی زایمان طبیعی، مانند تأثیر بر بافت‌های بدن یا مشکلات سیستم ادراری در آینده هستند. این نگرانی‌ها با آموزش صحیح قابل رفع است و رسانه‌ها می‌توانند نقش مهمی در آگاه‌سازی مادران ایفا کنند. عامل دیگری که به افزایش سزارین دامن زده، بالارفتن سن ازدواج و بارداری است. تأخیر در ازدواج و بارداری، احتمال بروز عوارض مادری و جنینی، مانند فشارخون، دیابت، مشکلات رشد جنین و بیماری‌های رحمی را افزایش می‌دهد. این شرایط اغلب پزشکان را ناچار به انتخاب سزارین می‌کند. ترویج ازدواج و بارداری در سنین مناسب می‌تواند به کاهش این مشکلات کمک کند. توجه به افزایش نرخ سزارین از این منظر ضروری است که این نوع زایمان به‌ویژه در دفعات مکرر، عوارض جدی به همراه دارد. چسبندگی‌های داخل شکمی، جفت سرراهی، چسبندگی جفت، افزایش خطر خونریزی و عفونت از جمله این عوارض است. هربار سزارین، عمل جراحی بعدی را دشوارتر می‌کند و ممکن است توانایی مادر برای بارداری‌های بعدی را کاهش دهد. عوارض بیهوشی و بازکردن جدار شکم نیز خطرات خاص خود را دارد. بنابراین لازم است تا برای کاهش نرخ سزارین، آموزش‌های دوران بارداری گسترش یابد، ازدواج و بارداری در سنین مناسب ترویج شده و روش‌های زایمان بی‌درد بیشتر معرفی شود. این اقدامات نه‌تنها سلامت مادران و نوزادان را بهبود می‌بخشد بلکه از عوارض بلندمدت سزارین نیز پیشگیری می‌کند. آگاهی و آمادگی، کلید انتخاب زایمان طبیعی ایمن‌تر و کاهش وابستگی به سزارین است.

عضو شورای خانواده و زنان شورای عالی انقلاب فرهنگی در گفت‌وگو با «جام جم» مطرح کرد

قانون جوانی پیر می‌شود

زهرا حامدی
گروه جامعه

در حالی‌که کشور با چالش کاهش نرخ باروری و رشد جمعیت مواجه است، سیاست‌های جمعیتی و قانون «حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» به‌عنوان مهم‌ترین ابزارهای مداخله‌گر در دستور کار قرار گرفته است اما در عمل، میزان موفقیت این سیاست‌ها و چالش‌های اجرایی آنها همچنان محل بحث است. حالا در آستانه هفته ملی جمعیت (۲۴ تا ۳۰ اردیبهشت) با انسیه کتابچی، معاون سابق برنامه‌ریزی و پایش عملکرد ستاد ملی جمعیت و عضو شورای خانواده و زنان شورای عالی انقلاب فرهنگی درباره وضعیت نگران‌کننده ساختار جمعیتی کشور، کاستی‌های برنامه هفتم توسعه در حوزه جمعیت، وضعیت اجرای قانون جوانی جمعیت و اولویت‌های سیاست‌گذاری جمعیتی در سال‌های پیش رو گفت‌وگو کرده‌ایم.

؟ ساختار جمعیتی کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

وضعیت طبیعی جمعیت در کشورهای مختلف، زمانی محقق می‌شود که ساختار جمعیتی آنها به‌صورت هرم باشد؛ یعنی نوک هرم که سالمندان هستند باریک و دامنه که شامل کودکان و نوجوانان و جوانان است، پهن باشد. بین این دو نیز به‌صورت تدریجی و نرمال افزایش جمعیت دیده می‌شود. این ساختار زمانی شکل می‌گیرد که هر گروه سنی نسبت به گروه قبل، جمعیت بیشتری داشته باشد؛ یعنی به‌ازای هر زوج، بیش از دو فرزند به دنیا بیاید. مثلا میانگین نرخ باروری باید ۲/۱ یا ۲/۲ فرزند باشد تا این افزایش مشخص شود اما در ایران، این روند از دهه ۶۰ به بعد، با شروع سیاست‌های کنترل جمعیت، دچار اختلال شد. خانواده‌ها به سمت داشتن دو فرزند یا کمتر رفتند. درنتیجه، یک قسمت از هرم جمعیتی ما، یعنی دهه‌شصتی‌ها، پهن شد اما نسل‌های بعد مثل دهه هفتادی‌ها و هشتادی‌ها کمتر شدند. حالا در میانه هرم، یک برآمدگی بزرگ داریم و بعد از آن، به‌طور ناگهانی هرم باریک می‌شود. وقتی دهه شصتی‌ها به سن سالمندی برسند، یعنی نوک هرم که باید باریک باشد، پهن‌تر از پایین هرم می‌شود. این یعنی جمعیت سالمند ما از جمعیت جوان بیشتر خواهد شد. بنابراین کشور با کمبود نیروی کار، نیروی علمی، امنیتی و اقتصادی مواجه خواهد شد. این یعنی کاهش نشاط، پویایی و رشد.

؟ برنامه هفتم توسعه برای این وضعیت چه پیش‌بینی کرده است؟

در سیاست‌های کلی برنامه هفتم، مقام معظم رهبری نرخ باروری ۲/۵ را هدف‌گذاری کرده‌اند اما در متن برنامه، متأسفانه هیچ رویکرد جدی‌ای برای تحقق این عدد دیده نمی‌شود. فقط یکی‌دو اقدام حاشیه‌ای مانند اصلاح وضعیت قانونی مهدکودک‌ها یا موضوع فریز سلول تخمک زنان مطرح شده که به‌تنهایی نمی‌تواند این هدف را محقق کند. بنابراین اکنون مجلس مکلف است تا با تصویب قوانین و پیگیری بودجه، راه تحقق این هدف را هموار کند.

؟ قانون چه تمهیداتی برای ازدواج جوانان در نظر گرفته است؟

دو محور اصلی قانون جوانی جمعیت در حوزه ازدواج، توسعه مراکز همسان‌گزینی و اعطای وام ازدواج است.

وام ازدواج به ۳۰۰ تا ۳۵۰ میلیون تومان رسیده که عدد قابل توجهی است. در شهرهای کوچک، این رقم می‌تواند مشکلات اولیه زندگی را تا حد زیادی برطرف کند. البته در کلانشهرها کفایت کمتری دارد. باوجود نصف شدن جمعیت در معرض ازدواج، آمار ازدواج نصف‌نشده و این نشان می‌دهد سیاست‌ها در این حوزه اثرگذار بوده است اما هنوز هم برخی گروه‌های جوان تحت‌تاثیر فردگرایی و عدم مسئولیت‌پذیری تمایلی به ازدواج ندارند و باید روی این موضوع کار فرهنگی شود.

؟ آیا قانون جوانی جمعیت برای این موضوع هم برنامه‌ای دارد؟

بله، در مواد ۲۸، ۳۳ و ۳۵ قانون جوانی جمعیت، وظایف دستگاه‌های فرهنگی، شهرداری‌ها، وزارت فرهنگ و ارشاد، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم و وزارت بهداشت به‌روشنی مشخص شده است. در حوزه آموزش هم اقداماتی شده ولی هنوز بسیار ناچیز است و نمی‌توان از آن انتظار اثر جدی داشت. در هر صورت رسانه‌ها باید در این زمینه مطالبه‌گری کنند و پیگیر نقش دستگاه‌های مسئول در فرهنگ‌سازی باشند.

؟ در نهایت، آیا باید به‌طور هم‌زمان برای سالمندی هم برنامه‌ریزی کنیم؟

در این زمینه باید دقت کنیم که اکنون اولویت ما سالمندی نیستند. موج سالمندی از زمانی آغاز می‌شود که متولدین ۱۳۶۰ وارد ۶۵ سالگی شوند. در سال ۱۴۳۰ این روند شروع می‌شود و ما تا آن زمان ۲۵ سال فرصت داریم. این به این معنا نیست که ما در این زمینه سیاست‌گذاری نکنیم بلکه باید در چهار تا پنج سال آینده که آخرین فرصت از بحران جمعیتی ماست، دهه‌شصتی‌ها را ترغیب کنیم که بیش از دو فرزند داشته باشند. البته برنامه‌ریزی برای سالمندی را نباید کنار بگذاریم اما اولویت اصلی همچنان باید افزایش نرخ باروری و ازدواج باشد.

برش

خطر توقف موتور جوانی جمعیت

کتابچی می‌گوید: قانون جوانی جمعیت در آبان ۱۴۰۰ ابلاغ شد و عملا بعد از راه‌اندازی دبیرخانه ستاد ملی جمعیت در ۳۰ فروردین ۱۴۰۱، وارد فاز اجرایی شد. آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و برنامه‌های ملی در ادامه تصویب شد و به اجرا درآمد اما باوجود آغاز خوب، این قانون نتوانست به بودجه متناظر و سطح بالای اجرا برسد. علاوه‌برآن، برخی مفاد قانون به‌خصوص در سال ۱۴۰۳ کند یا متوقف شد. شاید بتوان گفت بهترین سال اجرای قانون، سال ۱۴۰۲ بود که توانست نرخ باروری را تثبیت کند. حتی در ۱۰ استان، نرخ باروری افزایشی شد. همچنین تعداد زایمان‌های مرتبه سوم و بالاتر افزایش یافت که نشان می‌داد گفتمان فرزندآوری متناسب با این سیاست‌ها در جامعه تغییر کرده است.

هرچند متاسفانه دستاوردهای اجرای این قانون که قابل توجه بود در سال ۱۴۰۳ کمرنگ شد. مثلا در سال ۱۴۰۳ اعطای زمین به خانواده‌های دارای فرزند سوم و بیشتر افت کرد و در مجموع حدود ۴۶ هزار زمین اعطا شد که حدود نیمی از تعداد زمین‌هایی بود که در سال ۱۴۰۲ اعطا شده بود. با این روند عملا نشاطی که در جامعه ایجاد شده بود، متوقف شد. وضعیت وام هم به همین شکل بود. درحالی که صف اعطای وام ازدواج و فرزندآوری در سال ۱۴۰۲ نسبت به ۱۴۰۱ کاهش پیدا کرده بود، در سال ۱۴۰۳ بیش از دو برابر شد و اعتماد عمومی به اعطای وام را کاهش داد. به‌طور کلی تجربه طی این چندسال نشان می‌دهد که هر زمان که نشاط اجتماعی و امید افزایش یافته، نرخ باروری بهتر شده اما با کاهش این نشاط، باروری هم افت کرده است.

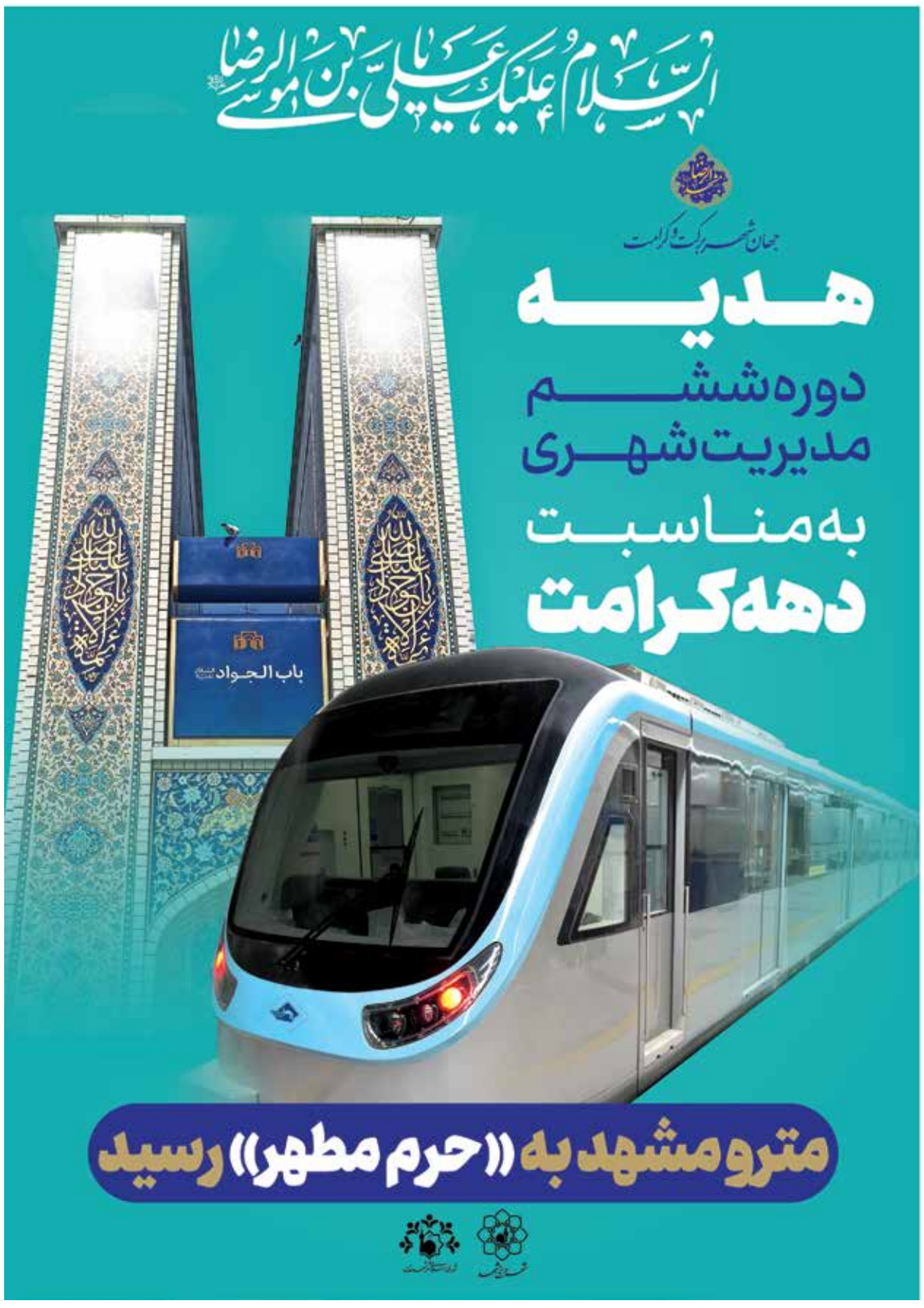

طراح: بیژن گورانی

جدول ۶۹۹۱

جدول عادی

افقی: ۱) سواره ـ خدای مصریان قدیم ـ گلابی ۲) فیلمی به کارگردانی سروش صحت و بازی علی مصفا ـ ضمیر سوم شخص ۳) حفاظ راه پله ـ آذوقه سفر ـ شعله آتش ۴) صدای گربه ـ واحدی در وزن ـ برچیده شدن ۵) اتفاق نظر فقها درباره مسائل شرعی ـ گرانبها ۶) نوعی کباب ایرانی ـ محل پیدایش ـ گاو عربی ۷) تعجب زنانه ـ بسته شدن ـ بینش ۸) نام کوچک کاسترو ـ شرقی‌ترین شهر استان اصفهان ـ پاک و منزه ۹) پوشاننده ـ شاعر مثنوی ـ قومی ایرانی ۱۰) عطا و کرم ـ پایه ـ نوعی گاو با شاخ‌های بلند ۱۱) ترکیب فلز با اکسیژن ـ صبحانه نخورده ۱۲) به کمک افراسیاب آمد و به دست رستم کشته شد ـ توهین‌آمیز ـ خاخام ۱۳) ارباب ـ وحشی‌گری ـ دست‌آموز ۱۴) میوه ـ فرمانده لشکر ۲۷ محمدرسول‌الله و طراح عملیات فتح‌المبین و بیت‌المقدس بود ۱۵) خدایی ـ ربه‌النوع ـ سخن کوتاه و پرمعنا.

عمودی: ۱) ردیف ـ کشف شده ـ آخرین ماه سال میلادی ۲) از جنس آهن ـ زن نازا ـ سبیل ۳) حمام خودروها ـ داستانی نوشته صادق هدایت ۴) ریسمان ـ بزرگی و عظمت ـ از اقتصادی‌ترین خرماهای کشورمان ۵) فصل بهار ـ موش خرما ـ زنده ۶) یک و یک ـ برای پیشگیری از بیماری تزریق می‌شود ـ سامانه ۷) رأی بی‌تأثیر ـ یار عروس ـ کتاب هندو ۸) الهه عشق و زیبایی ـ ناامید ـ کجاوه ۹) شکافتن قبر ـ یخ زیر ناودان ـ مکتوب ۱۰) خلاص و نجات ـ بی‌موقع ـ صوت شگفتی ۱۱) سفید آذری ـ سخن چین ـ غریبه ۱۲) خیر و صلاح ـ سنگدلی و بی‌رحمی ـ قهرمان داستان ایلیاد ۱۳) حمل و نقل نیروها به وسیله هلی‌کوپتر ـ تپه باستانی گیلان ۱۴) لازم ـ پذیرفته شدن ـ نان شب مانده ۱۵) صداپیشه ـ مخلوط کردن ـ پاسخ منفی.

جدول ویژه

افقی: ۱) حلزون ـ پسر امام حسن(ع) و شهید کربلا ـ شترمرغ آمریکایی ۲) مفهوم ضرب‌المثل یکی به نعل زدن و دیگری به میخ ـ کار ناتمام ۳۱) کشک ـ مشقت ـ از لوازم التحریر ۴) یازدهمین سوره قرآن ـ براده فلز ـ تخته‌های زیر ریل ۵) از پیامبران بنی‌اسرائیل ـ دستورات ۶) غذایی بوشهری ـ زندان مسعود سعد ـ از اجزای درخت ۷) بله انگلیسی ـ فتنه‌انگیزی ـ اسب سرخ و سفید ۸) موج زدن ـ شیپور گوش میانی ـ رهبر انقلاب ۱۹۱۷ روسیه ۹) انجمن بین‌المللی حمل‌ونقل هوایی ـ نام اسب زورو ـ ضمیر جمع ۱۰) قطعی و حتمی ـ از بخش‌های اوستا ـ از درجات قدیم ارتش ایران ۱۱) کهنه ـ قسمت خمیده لوله ۱۲) اثر موسیقایی برای چهار نوازنده ـ اشعه فرابنفش ـ کشتن شتر ۱۳) کلاف در و پنجره چوبی ـ از آثار مشهور گوته ـ چیدمان صحنه ۱۴) فرمان اتومبیل ـ اثری به قلم ایتالو کالوینو، نویسنده ایتالیایی ۱۵) سرزنش ـ از انواع فعل ماضی ـ افترا.

عمودی: ۱) دشمن سرسخت ـ رمانی تخیلی نوشته جی. آر. آر. تالکین ـ از باشگاه‌های فوتبال انگلیس ۲) اتحادیه جهانی پست ـ حالت قانونی پیدا کردن ـ گیاهی علفی از خانواده لاله ۳) شهری در استان فارس ـ روشی برای اتصال کامپیوتر به شبکه ۴) قدیمی ـ یکدندگی ـ از علائم نگارشی ۵) مایعی که برای مصرف خارجی روی پوست به کار می‌رود ـ فرمان توقف ـ ترمز چارپا ۶) پرنده‌ای شناگر ـ صبحانه نخورده ـ ساز پرویز مشکاتیان ۷) حالت روحی ـ گیاه ـ گرو گذاشتن ۸) از ماهیان خلیج فارس ـ فرشته مهر ـ کشیک ۹) رایگان ـ اصول و مبانی ـ بوزینه آدم‌نما ۱۰) میوه‌ای روغنی ـ سراینده مجموعه شعر دشنه در دیس ـ B11) چوب خوشبو ـ لقبی در هند ـ دیسک ویدئویی دیجیتال ۱۲) پیکر ـ شفاف و درخشان ـ لقب اروپایی ۱۳) از زبان‌های برنامه‌نویسی کامپیوتر ـ دیکتاتور شیلی ۱۴) پزشک ـ محل نشستن ـ حکم روزه سکوت ۱۵) رها شده از تعلقات ـ نامناسب ـ یادداشت.

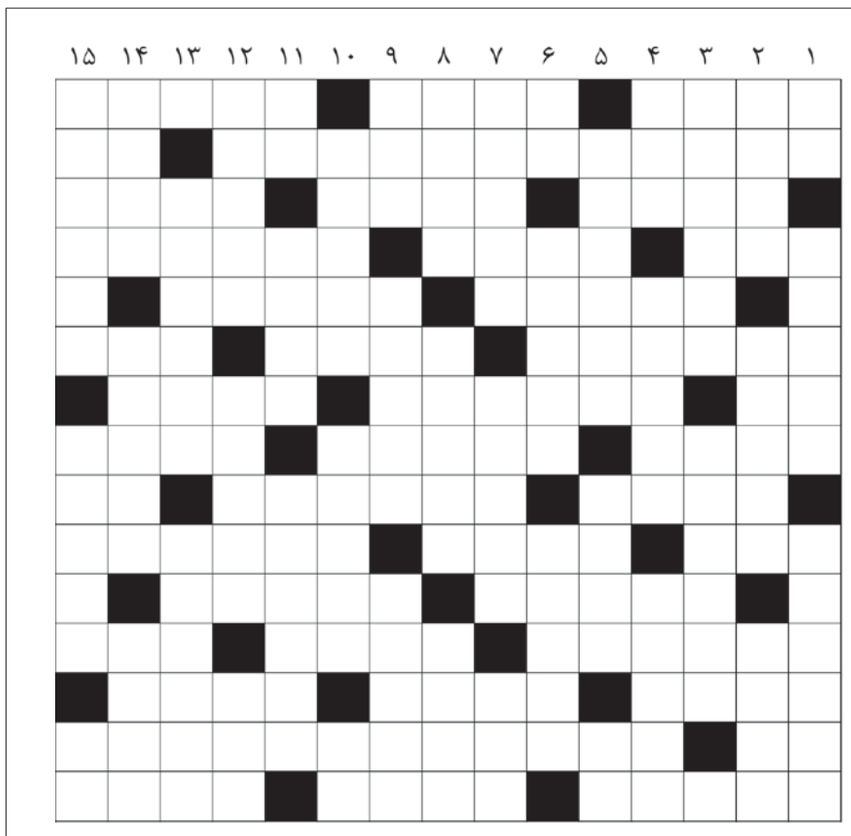

حل جدول عادی ۶۹۹۰

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ک	د	ا	م	■	م	ص	ا	ف	ح	ه	■	ل	ا	ک
۲	ن	ی	ک	ل	■	س	ر	و	ش	چ	م	ش	ی	د	ی
۳	س	و	■	خ	ن	ک	ا	■	م	ا	ر	ی	■	م	ش
۴	ل	ا	ت	■	ا	ی	ف	ل	■	پ	ا	ر	ب	ر	■
۵	■	ر	ا	ز	و	ن	ی	ا	ز	■	ه	ی	ر	ب	د
۶	ا	ک	س	ی	د	■	■	م	ل	خ	ی	■	و	ا	ی
۷	ش	■	ف	ر	ا	ه	م	ا	ی	ی	■	م	ز	ی	ن
۸	ک	پ	■	ی	ن	ا	ل	■	خ	ا	م	س	■	ی	د
۹	ب	ر	د	ن	■	ر	و	ح	ا	ل	ق	د	س	■	ا
۱۰	ا	ت	و	■	ت	ی	ا	ر	■	■	ر	و	ک	ا	ر
۱۱	ر	ز	ق	ی	■	ن	و	ر	پ	ر	ا	د	ا	ز	■
۱۲	ب	خ	■	ر	ا	■	ف	ی	ل	ا	■	ن	■	د	م
۱۳	ک	■	ط	ا	ل	ب	■	ش	ی	ت	ه	■	و	ه	■
۱۴	د	ک	ت	ر	ژ	ی	و	ا	ک	و	■	ر	ی	ا	ل
۱۵	ا	ش	ک	■	ه	ف	ت	ت	ی	ر	■	ب	ر	ج	ک

حل جدول ویژه ۶۹۹۰

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ا	پ	ر	ت	■	ک	ی	ر	ب	ک	س	■	ر	ا	ز
۲	ک	ا	ل	ا	■	ر	ا	س	ک	و	ل	ن	ی	ک	ف
۳	ش	ی	■	پ	ا	س	خ	■	ت	ف	و	ق	■	و	ت
۴	ن	ن	ر	■	ک	ن	ت	س	■	ت	ف	ل	ی	س	■
۵	■	د	س	ت	ب	ه	ن	■	د	ق	■	ا	ل	ی	ا
۶	ب	ه	ی	ا	ر	■	■	ا	م	■	ن	ا	ل	د	س
۷	و	■	س	م	ی	ر	ا	م	ی	س	■	ت	ا	ت	ی
۸	س	م	■	ی	ه	و	د	■	ا	ب	ک	ی	■	م	ا
۹	ل	ا	د	ن	■	ز	م	ی	ن	ل	ر	ز	ه	■	ی
۱۰	ی	ه	و	■	م	ه	ی	ا	■	■	ا	پ	ا	چ	ی
۱۱	ک	ا	ل	و	ی	■	ت	س	م	ه	ت	ا	ی	م	■
۱۲	■	ف	ت	ا	ن	ه	■	ر	ا	ل	ی	■	ل	خ	ت
۱۳	غ	■	ر	■	ل	ی	ر	ه	■	س	ا	ن	ت	■	ا
۱۴	ف	ی	ل	د	م	ا	ر	ش	ا	ل	■	ت	ظ	ل	م
۱۵	و	د	ج	■	م	س	ت	و	ل	ی	■	ا	ل	ه	ه